

POVIJESNO-DUHOVNI VODIČ PO SVETOJ ZEMLJI

Darko TOMAŠEVIĆ, *Sveta Zemlja. Povijesno-duhovni vodič*, Glas Koncila, Zagreb - KBF, Sarajevo, 2010., 391 str.

Krajem mjeseca studenoga, u izdanju Glasa Koncila i suizdavača KBF-a u Sarajevu, na hrvatskom jezičnom području pojavila se knjiga - vodič po Svetoj Zemlji. Njegov je autor mladi bibličar dr. Darko Tomašević, profesor Svetog pisma NZ na KBF-u u Sarajevu. Ovaj duhovno-povijesni vodič plod je autorova boravka u Izraelu tijekom studija, kao i njegovih priprema za vođenje hodočasničkih skupina po svetim mjestima. Prelistavanjem ovoga vodiča mogu se uočiti tri dijela.

Na prvih 50-tak stranica autor je donio kratak zemljopisni prikaz ove bliskoistočne zemlje, smještene uz istočni rub Sredozemnog mora, portretirajući Svetu Zemlju u njezinu povijesnom osvrtu, koja je danas mješavina religijâ i kulturâ.

Drugi (glavni dio) knjige razdijeljen je po geografskim područjima: Galileja, Samarija i Judeja. Isusovo djelovanje vezano uz gradove pojedinih regija opisano je s mnoštvom geografskih, etimoloških i drugih informacija, kako bi čitatelj dobio što potpuniju sliku o tim krajevima. Pisac je također

dobro obradio pojedine sakralne građevine vezane uz mjesta Isusova djelovanja, što je popraćeno mnoštvom fotografija.

Treći dio sadržava neke zanimljive podatke o Svetoj Zemlji, kao što su npr.: jeruzalemski križ, betlehemska zvijezda, tradicionalna jela, o suvremenom hebrejskom jeziku, zanimljivi statistički podaci itd. Jedan je naslov posvećen Hrvatima u Svetoj Zemlji, počevši od najranijih hodočasnika (sv. Nikola Tavelić, † Jeruzalem 1391.), preko onih koji su zaslužni za obnavljanje nekih građevina i mjesta pa do današnjih dana. Posljednje stranice vodiča sadržavaju tekstove nekoliko liturgijskih i prigodnih pjesama, koje se dobro uklapaju na hodočašću po mjestima Isusove domovine. I na samom kraju, dobiva se dojam da bi ovom vodiču zaista nešto manjkalo da ne sadržava i križni put ilustriran fotografijama iz Jeruzalema.

Kako i sam autor kaže da je *Sveto pismo* svakomu posjetitelju prvi i najvažniji vodič u Svetoj Zemlji, svetopisamski tekstovi nalaze se na mnogim stranicama ovoga vodiča, pomažući hodočasnicima da se bolje povežu s povijesnim kontekstom i duhovno obogate. Inače, sadržaj knjige primjeren je profilu vodiča i odgovara njegovu naslovu. Autor se točno referira i citira služeći se čitatelju razumljivim jezikom. Imajući u ruka-

ma ovu knjigu džepnog izdanja, čitatelj će biti dobro informiran i proširit će svoje znanje razumijevajući ono što je pročitao.

Svi koji u ruci budu imali ovu knjigu, zapazit će da ona sadržava obilje objektivnih informacija o mjestima na koja hodočasnici dolaze. Autor donosi mnoštvo pojednosti dajući im pečat općeg, тумачеći ih u svjetlu Svetoga pisma, a ponekad donosi i subjektivne dojmove, komentare i misli. Ta knjiga, lijepo, učeno i dobro oslikava događaje i mjesta po kojima je Isus iz Nazareta hodao. Njezin autor je dobar izvještač, savjestan, precizan, ne pretjeruje, ne izmišlja ništa i ne propušta ništa reći što je bitno.

Uvjeren sam kako ništa drugo - kao sadržaj ovoga vodiča umjerena stila i lagana hoda, tek s ponekim senzacionalnim detaljem - ne može biti od veće koristi jednom hodočasniku koji se nađe u Svetoj Zemlji. Tako, ova knjiga, kojom je naša kulturološka javnost obogaćena, kao stražar čuva uspomene i znanje o Isusovoj domovini koja nosi biljeg Božje dobrote prema ljudima. Nadam se da će posjet Svetoj Zemlji s ovim vodičem u ruci ostaviti snažniji dojam na svakog hodočasnika te da će evanđelje drukčije iščitavati, snažnije ga doživljavati, bolje razumjeti te uživati u svijesti da se nešto „tu dogodilo“, da je Isus na „ovom mjestu“ ovo rekao ili

učinio. Nadalje, ova knjiga dobro se uklapa u kontekst biblijskog pastoralala, o kojem se danas sve više govori.

I na kraju, uputio bih jednu dobronamjernu sugestiju. Naime, primijetio sam da u sadržaju vodiča nema informacija o mjestima izvan granica države Izraela (primjerice, iz Jordana i Egipta - što pripada pojmu Sveta Zemlja), a bilo bi dobro da se je na nekoj stranici našla i malo veća geografska karta Izraela (barem na unutrašnjoj stranici korica). Prilika je za to u, možda, nekom drugom (popravljenom) izdanju.

Drago Župarić

EKSPLOZIJA DUHA?!

Stjepan KUŠAR, *Vihor i oganj duha. Iskustvo Duha Svetoga u Crkvi i pojedincu*. Zagreb, Teovizija, 2009., 89 str.

Pod gornjim naslovom izdavačka kuća *Teovizija*, u sklopu svoje biblioteke *Teološke meditacije*, izdala je prvi puta 1998., u godini Duha Svetoga, predavanja i razmišljanja Stjepana Kušara o *iskustvu Duha Svetoga u Crkvi i pojedincu*, kako glasi podnaslov ove knjige, koja je 2009. godine doživjela svoje drugo izdanje na 89 stranica, podijeljena na četiri poglavlja, uz uvod i zaključak.